

POTREBA I ZADACI MARKSISTIČKOG OBRAZOVANJA U ARMIJI

Rasprave o marksističkom obrazovanju i vaspitanju, o idejnosti obrazovanja i nastave zadnjih 10 — 15 godina nisu bile toliko svestrane i intenzivne kao što je to slučaj u protekloj godini. One su nastale u celom društvu i Armiji posle 21. sednice Predsedništva SKJ, a osobito posle Pisma druga Tita i Izvršnog biroa članovima i organizacijama Saveza komunista Jugoslavije. Rezultati su postali vidljivi u svim sferama naše sadašnje aktivnosti.

Predsedništvo i Izvršni biro su oštro upozorili na činjenicu da su se Savez komunista i društvo suočili sa opasnim prodorima nemarksističkih ideologija i da je potrebno pružiti odlučan otpor tim tendencijama koje počinju da ugrožavaju naš društveni razvoj. Zbog toga smo u odlučnoj akciji da se marksističko obrazovanje i vaspitanje više naglasi u svim sferama našeg društvenog života, da se u svim oblastima učine maksimalni naponi da marksistička ideologija i marksistički pogled na svet postanu osnova našeg političkog pokreta i celokupnog razvoja i da se postavi kao brana svim tuđim, nemarksističkim uticajima. Naše težnje se zato ne ograničavaju samo na marksističko prosvetiteljstvo, jer toga je bilo i ranije. Zahtev je da marksističko obrazovanje bude osnov pogleda na svet naših ljudi, da taj pogled bude ne samo vladajući već i baza za postupanje ljudi, osnov razvoja našeg samoupravnog socijalističkog društva.

Marksističkom obrazovanju i vaspitanju u Armiji oduvek je pridavana velika pažnja, pošto je priroda njene delatnosti takva da zahteva svestrano poznavanje svih tokova društvenog razvoja, visoku klasnu svest i odanost interesima naših naroda i narodnosti, moralnu čvrstinu i spremnost u ispunjavanju teških i složenih zadataka u odbrani zemlje. Može se, međutim, konstatovati da je vreme posle 21. sednice Predsedništva SKJ, a posebno posle Pisma druga Tita i Izvršnog biroa, i u Armiji bilo ispunjeno pojačanom aktivnošću i da

se više nego ranije shvatio značaj marksističkog obrazovanja za uspešno idejno-političko delovanje. Pozitivno je što možemo konstatovati da naponi sve više prelaze iz sfere diskusija u oblast praktične realizacije, mada u nekim našim sredinama još ima neuviđanja, nesnalaženja, kolebanja, pa i nedovoljne usmerenosti i aktivnosti da se pronađu, prihvate i realizuju prava rešenja.

VAŽNOST MARKSISTIČKOG OBRAZOVANJA ZA AKTIVNO IDEJNO-POLITIČKO DELOVANJE PRIPADNIKA ARMIIJE

Ocenjujući našu dosadašnju aktivnost u marksističkom obrazovanju i utvrđujući stepen saznanja pripadnika Armije, koji je bio dovoljna osnova za ispravnu idejno-političku delatnost, možemo, sa izvesnim izuzecima, biti zadovoljni tom aktivnošću. Već je više puta konstatovano da su pripadnici Armije u svim krizama, koje su zadnjih godina pratile naše društvo, pokazali *visok nivo svesti i jednodušnost u energičnom obračunu sa snagama koje su se suprotstavljale osnovnom kursu našeg socijalističkog samoupravnog razvoja*, bratstvu i jedinstvu i nacionalnoj ravnopravnosti naroda i narodnosti naše zemlje, snaženju i rukovodećoj ulozi radničke klase, da su čvrsto i jedinstveno stajali iza stavova druga Tita. U tom pogledu oni su se pokazali svesni i beskompromisni borci odlučno se obračunavajući sa slabostima u svojim redovima. Nije neskromno ako se podsetimo i na ocene, pa i pohvale, koje nam je u tom smislu u nekoliko navrata izrekao i drug Tito.

Međutim, sve te i takve ocene ne bi smele da nas zavaravaju i da u svojim redovima ne vidimo slabosti koje su se manifestovale, ili se još manifestuju, i koje treba da analiziramo i otklonimo. Naime, ne bismo mogli reći da su sve starešine i vojnici prema teorijskoj marksističkoj naobrazbi, prema teorijskom poznavanju problema i uticaja, koji su zapljuskivali ili još uvek zapljuskuju naše društvo, bili na dovoljnom nivou upućenosti i da su se uvek mogli suprotstaviti raznim nama stranim uticajima. Nedostajala im je ponekad šira marksistička društveno-ekonomska i društveno-politička osnova, poznavanje svih procesa i tendencija u našoj društvenoj stvarnosti, što bi im omogućilo ne samo da određene, nama strane, tendencije vrednuju i kvalifikuju već i da njihove teorijske koncepte marksistički raščlane i kritički razbiju.

Iako je tačna opšta ocena da je u radu na marksističkom obrazovanju u Armiji održavan pozitivan kontinuitet i da je ta delatnost značajno doprinosila razvijanju znanja i svesti pripadnika Armije o

svim pojavama u našem društvu i Armiji — o samoupravnim demokratskim procesima, razvoju privrede i društvenih procesa u proizvodnji, boljem shvatanju i razvijanju koncepcije ONO, shvatanju naše politike nesvrstanosti i vojnopolitičkog položaja naše zemlje itd. — moramo uočiti da je bilo izvesnih oscilacija, osobito u periodu od 1968. do 1971. godine, u sadržaju i intenzitetu marksističkog obrazovanja, naročito na individualnom planu, pa i u njegovoj institucionalnoj organizaciji. Osvrćući se danas na taj period, možemo uočiti da je, u vezi s izvesnim opadanjem marksističkog obrazovanja u zemlji, i u Armiji bilo izvesnih slabosti koje su se ogledale u manjoj brizi za sadržaje i organizaciju marksističkog obrazovanja, u nedovoljnom društvenom vrednovanju toga obrazovanja, u slabijem podsticanju na učenje i sl. Takvo stanje imalo je negativan uticaj i na određivanje marksističkog obrazovanja u programima škola, vrednovanje znanja starešinskog kadra, razvijanje naučnoistraživačkog rada u oblasti društvenih nauka i dr. No, u celini, ipak možemo konstatovati da većih zastranjivanja u tom smislu nije bilo.

Danas nam je jasnije nego ikada ranije da je potrebno osposobljavati sve pripadnike Armije, a prvenstveno starešine, da se u teoriji i praksi odlučnije, jedinstvenije, organizovanije i energičnije bore protiv svih nama tuđih uticaja, protiv konzervativno-etatističkih snaga koje, pod vidom zabrinutosti za teškoće našeg društva, za njegovu budućnost i procese daljeg razvoja, nude administrativno-centralistički koncept upravljanja, zalažu se za povratak na metode koje je naša samoupravna socijalistička praksa odavno odbacila i negirala. Marksističko obrazovanje treba da nas naoruža da se odlučnije borimo i protiv anarholiberalističkih shvatanja koja, u ime takozvane apsolutne slobode i »kritike svega postojećeg«, negiraju bitne revolucionarne vrednosti našeg društva. Marksističko učenje nas opredeljuje da uzroke tih pojava u prvom redu tražimo u karakteru društvenih odnosa i nivou naše društvene razvijenosti, ali i u zane-
marivanju klasnog karaktera odnosa u društvu i negiranju klasno-revolucionarnih sredstava borbe za samoupravljanje, klasne funkcije JNA i potrebe jačanja klasne svesti njenih pripadnika. Te pojave imaju osnovu i u malograđanskim navikama i sitnosopstveničkom mentalitetu, u nesposobnosti pojedinaca da se doslednom revolucionarnom principijelnošću i disciplinovanom bore za ostvarenje politike linije i programa Saveza komunista Jugoslavije.

Bolje upoznavanje društvene stvarnosti omogućiće našim starešinama efikasniju borbu protiv tehnokratizma, protiv shvatanja i prakse koji teže da uzurpiraju vlast radničke klase i da »efikasnost poslovanja« suprotstave samoupravljanju. To, pored ostalog, ukazuje

i na potrebu dubljeg poniranja u klasno-socijalne uzroke koji dovode do toga da neki ljudi postaju plen ideologija koje su u suprotnosti sa marksizmom i osnovnim ideološkim opredeljenjima Saveza komunista Jugoslavije.

Sigurno je da pojave oportunizma i frakcionaštva u Savezu komunista nalaze oslonac u odsustvu marksističke i revolucionarne orijentacije. To nas obavezuje na organizovanje i intenzivnije delovanje u oblasti marksističkog obrazovanja i uvođenje vojnika i starešina u borbu za efikasnije ostvarivanje aktuelnih i dugoročnih ciljeva radničke klase i Saveza komunista Jugoslavije.

Marksističko obrazovanje je od odlučujuće važnosti i za našu pravilnu orijentaciju u razumevanju protivrečnosti savremenog sveta, naše politike nesvrstanosti i vojnopolitičkog položaja Jugoslavije.

Marksističko obrazovanje i idejno vaspitanje su teorijska osnova i uslov razvijanja i dalje razrade načela koncepcije opštenarodne odbrane. Nemoguće je razviti opštenarodnu odbranu kao doktrinu i sistem ako se najneposrednije ne povezuje sa samoupravnim karakterom odnosa koje izgrađujemo u našem društvu, sa razvijanjem i materijalizacijom tih odnosa u praksi.

Koncepcija opštenarodne odbrane predstavlja sprovođenje u delo marksističkog učenja o »naoružanom narodu«, o negaciji »vojne sile kao sile iznad društva«. Činjenica da se celokupno naše društvo obavezuje na permanentnu akciju svih subjekata u traženju i iznalaženju optimalnijih rešenja na planu odbrane, a starešine u Armiji u tome imaju izuzetno naglašenu ulogu, što pretpostavlja stalan rad na podizanju marksističko-teorijskih znanja i dijalektičkog načina mišljenja.

Sasvim je izvesno da takve zadatke ne možemo uspešno obaviti bez marksističkog znanja o ratu i vojnoj organizaciji, bez vojnog i opštenaučnog poznavanja i prilaza problemima organizovanja našeg društva za odbranu, isto onako kao što bez toga obrazovanja nije moguće dalje izgrađivati i razvijati samoupravne odnose u oblasti ekonomike, društvenih službi itd. Samo marksistički pristup problemima vojne doktrine, oružane borbe, strategije, operatike i taktike, morala, obuke i vaspitanja, materijalno-tehničkom i ljudskom faktoru garantuje nalaženje pravih odgovora.

Marksističko obrazovanje treba da osposobi svakog oficira, podoficira i vojnika da uspešnije obavlja zadatke na svojoj funkcionalnoj dužnosti. Ono ih mora osposobiti da se suprotstavljaju pojavama nekritičnog prihvatanja tuđih rešenja i iskustava u oblasti odbrambenih poslova, kao i nekritičnog odnosa prema sopstvenoj praksi. Stal-

nim marksističkim obrazovanjem kadrova treba prevladavati pojave praktikizma, autarhičnosti, nedovoljne koordinacije i sl. u obavljanju svakodnevnih zadataka.

Starešine treba da se odlučno založe za marksistički idejni prilaz u naučnoistraživačkom radu u svim oblastima nauka. Teorijski rad u Armiji treba da bude u funkciji njenog perspektivnog razvoja i orijentisan, u prvom redu, na rešavanje ključnih zadataka u vezi sa izgradnjom oružanih snaga. To podrazumeva poznavanje i marksističku analizu društva, jer je bez dobrog poznavanja i marksističke analize naših društvenih tokova teško razumeti i primenjivati marksizam i u razradi i konstituisanju svih segmenata opštenarodne odbrane. S idejnog stanovišta treba rasvetljavati i probleme razvoja naučnoistraživačkog rada u oblasti tehničkih i medicinsko-bioloških, društvenih i vojnih nauka. Pri tome se ne mogu tolerisati nemarksistički idejni prilazi.

Naučnoistraživački rad u Armiji treba što više povezivati sa naučnoistraživačkim radom u društvu. Potrebno je imati u vidu da je razvoj naučnoistraživačkog rada u oblasti vojnih i društvenih nauka, gde još nismo učinili sve što smo morali, pa i mogli, uslov da se obezbedi idejno-naučna osnova naše ratne doktrine, strategije i taktike i svih drugih delatnosti u oružanim snagama i JNA posebno, te ga treba sistematski i odlučnije razvijati.

Posebno je značajna briga za jačanje i razvijanje moralno-političkog rada i oružanih snaga, pošto je čovek odlučujući faktor naše odbrane. To je utoliko važno i bitno da se učini, jer smo u pogledu naučnog istraživanja moralno-političkog faktora u velikom zaostajanju iza potreba, pa čak i iza razrade ostalih elemenata u sistemu opštenarodne odbrane.

Posebno je značajan uticaj marksističkog obrazovanja na svest ljudi i konkretnu aktivnost za pravilno razumevanje i stalno unapređivanje položaja čoveka u armijskoj strukturi. Status i odnosi među ljudima često su predmet kritika različito motivisanih i sa različitim pozicija. Pri tome ima dosta nerazumevanja suštine vojne organizacije i odnosa subordinacije. Zbog nedovoljnog marksističkog obrazovanja ponekad su pripadnici Armije nemoćni da se obračunaju sa neosnovanim kritikama, nisu u stanju da identifikuju stvarne pozicije kritičara, da u idejnoj borbi izgrađuju sopstveno jedinstvo, odnosno nađu i predlože najbolja rešenja.

Marksističko obrazovanje je od odlučujuće važnosti za unapređivanje celokupne teorije i prakse vaspitanja i obrazovanja. Posebnu analizu zaslužuje to koliko smo u dosadašnjem radu postizali da nam

vaspitanje-obrazovni rad sa vojnicima i u školama bude marksistički orijentisan. Mere koje su u poslednje vreme preduzete sračunate su na to da se programi predmeta društvenih nauka u školama što više usmere. Nužno je sagledati i izučiti uticaj svih sadržaja nastave sa gledišta idejnosti i naučnosti. Treba sagledati koliko proces vaspitanja i obrazovanja doprinosi izgrađivanju celovite socijalističke ličnosti, kako se ostvaruje cilj vaspitanja. Nastavnici i starešine u školama moraju se odlučno suprotstaviti prodiranju nama tuđe ideologije u programe predmeta. Ne smemo dozvoliti da pod formom »naučnih« dostignuća prenose i nama strana ideološka shvatanja.

Bilo bi nužno, između ostalog, svestranije sagledavati: da li se ostvaruje optimalan i pravi odnos između ideoloških, opštih i užih vojnoprofesionalnih znanja, kakav je odnos između opštevojnih i specijalističkih znanja; kako se realizuje koncepcija ONO u obuci, da li se dovoljna pažnja poklanja razvijanju kritičkog mišljenja, kreativnosti, organizacionih i drugih sposobnosti, borbenih vrlina i dr.

Razvijanje marksističkog obrazovanja je uslov za svestrano razvijanje ličnosti pitomaca, a posebno za njihovo aktiviranje u procesu vaspitanja i obučavanja. U tom pogledu još uvek se znatno zaostaje, jer u vaspitanje-obrazovnom procesu preovlađuje aktivnost starešina i nastavnika na štetu aktivnosti onih koji se obučavaju. To uslovljava i razne deformacije procesa obučavanja, preovlađuju klasični stavovi o oblicima i metodama obuke i vaspitanja. Slabosti u marksističkom obrazovanju se osobito negativno odražavaju na razvijanje sposobnosti dijalektičkog mišljenja, veoma značajnog za vojnu delatnost uopšte, posebno za primenu doktrine opštenarodne odbrane.

Marksističko obrazovanje je pretpostavka razvoja naučne i teorijske misli u vojnom vaspitanju i obuci. Do sada nije dovoljno urađeno na naučnom fundiranju i usavršavanju teorije vojnog vaspitanja i obrazovanja. Metodike mnogih nastavnih predmeta još nisu razrađene, a malo je urađeno i na uvođenju savremene obrazovne tehnologije. Marksistički prilaz je neophodan i u izradi odluka, direktiva, uputstava, pravilnika i dr. Moramo se više založiti i za razradu problema marksističkog obrazovanja i vaspitanja u časopisima podstičući da se pokreću, analiziraju i proveravaju pojedini problemi teorije i prakse obrazovanja.

Posebno je značajno da se sa marksističkog stanovišta svestrano sagledavaju bitne implikacije koncepcije opštenarodne odbrane na sadržajno-programske, metodičko-organizacione, psihološke i psihofizičke i dr. probleme vaspitanja i obučavanja. To se u prvom redu odnosi na obuku vojnika i jedinica, ali i na rad u vojnim školama.

Nedostatak naučnoistraživačkog rada na tom području otežava da se pronađu adekvatna rešenja.

Marksističko obrazovanje je osnova jačanja lika komunista. Marksistička naučna teorija sadrži revolucionarne ideje i težnje objedinjene sa najuzvišenijim humanističkim idealima čovečanstva. Poznato je da su se, savlađujući marksističku teoriju i praksu, kovali revolucionarni i duboko humanistički likovi boraca za novo i napredno, spremni na najveća odricanja i žrtve. Zato je i sa tog stovišta veoma značajno odlučno zalaganje za marksističko obrazovanje i idejno-političko delovanje.

Treba jačati odgovornost starešina i vojnika za rad na funkcionalnim dužnostima, za pravilno ponašanje u svim prilikama, za čistotu moralnog lika. Mada u celini možemo biti zadovoljni, ipak su se u nekih pripadnika Armije, upravo zbog nedostatka ispravne, marksističke orijentacije, počeli gubiti kriterijumi i umesto socijalističkih vrednosti počele su se pojavljivati tendencije prihvatanja sistema vrednosti nama tuđih ideologija i pokreta. Osobito je vidno prihvatanje sistema vrednosti potrošačkog društva. U vezi s tim kod izvesnog broja starešina manifestuju se sitnosopstveničke i malograđanske osobine.

Moramo biti odlučni u tome da sve one koji se asocijalno ponašaju ili na drugi način narušavaju lik pripadnika Armije odlučno podvrgavamo kritici. Osnovna merila vrednovanja ljudi treba da su idejno-politička orijentacija i stavovi, moralni kvaliteti, stručna sposobnost i rezultati rada. Treba se energično boriti protiv nezasluženih priznanja, poltronstva, veza i protežiranja, pošto su te pojave strane prirodi naše armije.

OSNOVNI ELEMENTI DALJEG RAZVIJANJA MARKSISTIČKOG OBRAZOVANJA U ARMIJI

Utvrđivanje sadržaja, oblika i metoda marksističkog obrazovanja ima neposrednog odraza na rezultate koji će se u tom obrazovanju ostvariti. Mada osnovne uzroke slabostima ne bi trebalo tražiti samo u ovoj oblasti, jer su isto toliko bitne, ili još bitnije, slabosti u razvijanju motivacije i sl., ipak treba reći da je dosta od postojećih slabosti vezano za programiranje, organizaciju, oblike i metode marksističkog obrazovanja starešina i vojnika. To se ispoljilo upravo u protekloj fazi našeg razvoja. Zato posebnu pažnju moramo pokloniti planiranju, iznalaženju najpogodnijih organizacionih rešenja i u okviru njih nastojati da razvijemo najadekvatnije oblike, metode i sredstva za uspešnu vaspitno-obrazovnu delatnost.

Ovom prilikom ukazujemo samo na neke najznačajnije probleme daljeg razvijanja i unapređenja marksističkog obrazovanja.

Samoobrazovna aktivnost u marksističkom obrazovanju je, prema opštoj oceni, poslednjih godina znatno slabija nego ranije. Pripadnici Armije su se manje bavili individualnim proučavanjem fundamentalne marksističke literature, pa i proučavanjem materijala koji su im neophodni za razumevanje suštine društveno-političkih procesa i promena u zemlji. Zabrinjavajući su neki podaci o tome koliko su pripadnici Armije poslednjih godina pročitali knjiga i časopisa, koliko pažnje i slobodnog vremena posvećuju svom marksističkom i društveno-političkom obrazovanju.

Pred tom činjenicom ne smemo ostati pasivni kada se zna da je danas obrazovanje uz rad u životu savremenog čoveka osnovni vid obrazovanja, a to se, pre svega, odnosi na takve vrste aktivnosti kao što je marksističko obrazovanje. Zato, ukoliko bi naša nastojanja na marksističkom obrazovanju u slobodno vreme ostala neuspešna, možemo sa sigurnošću zaključiti da ćemo u marksističkom obrazovanju doživeti promašaje. To će se desiti i pod uslovom da povećavamo časove marksističkog obrazovanja u institucionalnim formama, u radno vreme, jer, objektivno, naša povećanja toga rada ne mogu biti tolika da zadovolje sve uvećane potrebe i zadatke kojima ono treba da odgovori.

Samoobrazovni rad pripadnika Armije veoma je slabo razvijen, mada, ceneći prema rezultatima ispitivanja¹, starešine se o tom radu veoma pozitivno izražavaju smatrajući ga korisnim i neophodnim. Rezultati su mali, pre svega, zbog toga što starešine ne raspolažu potrebnim znanjima i navikama za takav rad zbog nedostatka motivacije.

Povećanje samoobrazovnih aktivnosti na marksističkom obrazovanju moguće je jedino ako Savez komunista, komande i odgovorne starešine shvate da je briga za marksističko obrazovanje pripadnika Armije njihova osnovna i neposredna briga i da snose glavnu odgovornost u tom pogledu. Isto tako, moramo se založiti za bolji sistem podsticanja ljudi na učenje, za pružanje pomoći u sticanju znanja i veština potrebnih za samoobrazovni rad, za lakše dolaženje do potrebne literature i dr. Komande samoobrazovni rad ne mogu prepuštati pojedincima i smatrati ga njihovom privatnom stvari. One moraju zahtevati, ali i pomagati, da svi pripadnici Armije ispolje u tom pogledu znatno veću aktivnost.

¹ Centar za andragoško-psihološka i sociološka istraživanja u JNA, *Javno mnjenje* br. 5. od 1972. god.

Institucionalno marksističko obrazovanje u organizaciji komandi poslednjih godina je karakterisao očigledan i uglavnom uspešan napor da se sistemom redovnih političkih informacija pripadnici Armije drže u kursu najvažnijih političkih zbivanja u zemlji i inostranstvu. Bilo je, međutim, prenaplašeno vezivanje društveno-političkog obrazovanja za tekuću, dnevnu politiku, bez celovitijeg, marksističkog osvetljavanja suštine društvenih procesa, a nije postojala ni dugoročnija planska orijentacija na fundamentalne sadržaje marksističkog obrazovanja.

U poslednje vreme učinjen je veći napor za produbljenijim marksističkim izučavanjem odlučujućih društvenih tokova.² Osnovna orijentacija je na izučavanju političkog sistema, izučavanju samoupravljanja u organizacijama udruženog rada, jačanja društvene uloge radničke klase, privrednog sistema itd. Program je objedinio fundamentalna marksistička znanja sa našim aktuelnim društveno-političkim problemima, tako da izučavanje tog programa predstavlja doprinos teorijskom obrazovanju, ali i pripremu za praktičnu akciju. Informisanje o aktuelnim političkim zbivanjima ostalo je i dalje važan, nezamenjiv deo društveno-političkog obrazovanja.

Predviđeno vreme za kolektivan rad na ideološkom obrazovanju je dosta skromno, te se nameće potreba da se ono što bolje iskoristi. Osim toga, treba imati u vidu da se programi mogu savladati samo dobro organizovanim samoobrazovanjem. Ima primera da se materijali o aktuelnim pitanjima čitaju ili prepričavaju na skupovima starešina, umesto da se na osnovu prethodne pripreme vrši šira razmena mišljenja, konfrontiraju stavovi, dublje i celovitije sagledaju određeni problemi i procesi. Takvi sadržaji, pa i mnogi oblici rada, doživljavaju se zato kao teret i prema njima se mnogi ponašaju odbojno. Potrebno je insistirati da se putem sadržaja obrazovnog rada, više nego do sada, daju odgovori na životna pitanja svakodnevnih prakse. Šira realizacija te orijentacije moguća je samo uz puno idejno-političko angažovanje i uticaj, inicijativu i odgovornost neposredno odgovornih starešina.

Marksističko obrazovanje pripadnika Armije nedovoljno se uklapa u sistem opšteg i vojnostručnog obrazovanja, idejno-političkog delovanja i radnih zadataka. Zato je jasno zbog čega deo ljudi smatra i ponaša se kao da su im sadržaji marksističkog obrazovanja i infor-

² Takva orijentacija je u skladu i sa mišljenjem starešina koji su u ispitivanju, izvršenom od strane CAPSI, jula 1972, u 85% slučajeva naveli da osećaju potrebu za fundamentalnijim marksističkim obrazovanjem (izvorni tekstovi marksizma, opšta znanja iz oblasti sociologije, političke ekonomije, teorija države i prava i dr.). Vidi: CAPSI, ispitivanje javnog mnjenja, br. 5/72.

mislanja nametnuti odozgo i da nemaju mnogo veze sa funkcionalnim zadacima. U takvim slučajevima pretežno se nalaze u poziciji objekta a ne i subjekta obrazovanja.

Suviše je oslanjanja na predavanja. Seminarских i drugih oblika je znatno manje. Šire se ne primenjuju dijaloški oblici rada, uglavnom zbog njihove složenije organizacije, težeg vođenja, zbog nedovoljne obezbeđenosti kvalitetnom literaturom za individualni rad i sl.

Problem snabdevanja literaturom još uvek nije najbolje rešen, mada je u tom pogledu preduzeto mnogo, osobito u poslednje vreme. Potrebno je starešine i vojnike orijentisati na veću samostalnost i snalaženje u tom pogledu.

Marksističko obrazovanje u okviru organizacije SK je takođe veoma važan deo ideološko-političkog obrazovanja. Mada je već ranije prihvaćeno da Savez komunista u današnjim uslovima treba maksimalno da se osloni na kompletan sistem ideološko-političkog obrazovanja koji razrađuju komande i njihovi politički organi i, u principu, da ne uvodi odvojene »linije« ovog rada u svojim organizacijama ako to nije nužno, Savez komunista je zadržao značajnu ulogu u marksističkom obrazovanju. On se prema marksističkom i uopšte društveno-političkom obrazovanju, koje organizuju komande, odnosi s puno odgovornosti i shvata ga kao pretpostavku uspešne idejno-političke aktivnosti. Savez komunista se brine, podstiče i usmerava na obrazovanje.

U organizacijama Saveza komunista za marksističko obrazovanje ne bi trebalo duplirati teme koje sprovode komande, niti se vraćati preživelim oblicima toga rada. Međutim, i do sada je bio usvojen stav da je za mlade i nedovoljno teorijski uzdignute komuniste potrebno organizovati posebne kurseve i seminare radi njihovog uvođenja u bitna pitanja društvenog i partijskog života. Takođe, treba naglasiti da se ne isključuje već pretpostavlja mogućnost i potreba da se u organizacijama i rukovodstvima Saveza komunista organizuju i vode posebne idejno-teorijske rasprave o pojedinim pitanjima od značaja za uspešnu delatnost njegovih organizacija i članstva. U tom pogledu ispoljeno je u poslednje vreme dosta korisnih inicijativa.

Marksističko obrazovanje u organizaciji domova je još uvek skućeno. Nema dovoljno inicijative i rada na marksističkom obrazovanju, već se orijentiše samo na teme neposredno vezane za aktuelni program. Uбудуće bi trebalo više okupljati starešine osobito mlade, oko tribina, klubova i sličnih formi za marksističko obrazovanje.

Naša publicistika i štampa su u poslednje vreme napisima i sadržinom više doprinosili potpunijem idejno-marksističkom obrazo-

vanju čitalaca. Ipak, njihove mogućnosti su još nedovoljno iskorišćene, pa se mora nastojati s objavljivanjem napisa iz oblasti idejno-političke i društveno-naučne problematike.

*

Procenjujući našu aktivnost na planu ideološko-političke izgradnje, smatramo da su nam nužni novi naponi radi postizanja boljih rezultata. Veoma je značajno što najveći broj starešina i vojnika to uviđa, što sagledava neposrednu potrebu marksističkog obrazovanja za uspešno obavljanje zadataka na radnom mestu, za društvenu i političku aktivnost. Međutim, treba nastojati na tome da svaki naš čovek shvati da ne može bitnije unaprediti svakodnevne stručne delatnosti ako ne unapredi svoja marksistička znanja, ako marksističko obrazovanje ne učini osnovom svoje celokupne delatnosti. Drugim rečima, svakom starešini i vojniku treba da bude jasno da mu marksizam nije neophodan samo za izgrađivanje društveno-političkih stavova, za razumevanje i ispravnu političku i ideološku orijentaciju, za njegovu aktivnost u društvu, u društveno-političkim zajednicama i sl., već da mu je potreban za uspešno rešavanje svakodnevnih stručnih zadataka. Bez unapređivanja saznanja iz marksizma nije moguće razvijati, na primer, koncepciju ni sistem opšte-narodne odbrane, ne može se dobro organizovati obuka ni rešavati problemi ne samo vezani za čoveka već ni oni koji su vezani za nauku, vojno organizovanje, pa i tehniku.

U uslovima sve složenijih društvenih odnosa i kretanja u međunarodnoj zajednici, u vreme dinamičnog razvoja nauke, tehnike i društvenog života u našem samoupravnom socijalističkom društvu svesni angažman za socijalistička rešenja i komunističke ideale ne može se zasnivati na spontanim i sporadičnim saznanjima iz dnevnog života i na pragmatičnim kriterijumima. Od svih pripadnika Armije očekuje se da neprekidno uče, da upoznaju klasična i savremena dela marksističke misli, da se osposobljavaju za razumevanje i tumačenje društvenih i vojnih pojava i problema, za pronalaženje najboljih rešenja i otkrivanje perspektiva kretanja u duhu marksizma i kreativnog razvoja našeg društva, posebno u oblasti naše odbrane.

Veoma jasno se pokazuje da marksističko obrazovanje u našem društvu, a posebno u Armiji, ne može biti stvar samo odabranih starešina, onih čija funkcija, navodno, zahteva veći stepen toga obrazovanja (politički, partijski radnici i sl.), niti ono može biti dužnost samo novoprimitljenih članova Saveza komunista. Marksističko obrazovanje je lična i društvena potreba i obaveza svakog komunista i

svakog borca za socijalizam. Ono je obaveza ne samo oficira nego i podoficira, građanskih lica i vojnika. Moramo više programski, organizaciono i materijalno, posebno sa stanovišta stimulacije, integrisati marksističko obrazovanje sa radnom delatnošću u osnovnim jedinicama i kolektivima.

Marksistički pogled na svet mora postati idejna osnova svake naše aktivnosti, ne samo u razradi koncepcije i sistema opštenarodne odbrane već i u razvijanju moralne snage oružanih snaga, u vaspitanju i obuci, u kadrovskoj politici, materijalnom obezbeđenju i drugim aktivnostima. Treba shvatiti da odlučujuću ulogu u ostvarenju toga cilja ima nastojanje i zalaganje svih starešina i komandi, odnosno svakog pripadnika Armije. Od jedinstvenog i odlučnog stava, trajne i perspektivne orijentacije, sistematičnosti i organizovanosti zavisice rezultati koje ćemo postizati.

Pukovnik
dr Ilija MRMAK